

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

Освітньо-професійна програма: «Економіка»
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Ступінь вищої освіти: магістр
Спеціальність: 051 «Економіка»
Кваліфікація: магістр з економіки

Біла Церква – 2021

УДК 378.046-021.64:338.22

Затверджено науково-методичною
комісією університету
Протокол № 9 від 26 липня 2021 р.

Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної роботи магістра для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» / Розробники: О.А. Шуст, П.І. Юхименко, С.Г. Батажок, Т.В. Понедільчук, Н.О. Рибак, Т.П. Житник, М.А. Однорог. Біла Церква, БНАУ. 2021. 59 с.

Розробники: Батажок С.Г., канд. екон. наук
Шуст О.А., доктор екон. наук
Юхименко П.І., доктор екон. наук
Рибак Н.О., канд. екон. наук
Житник Т.П., канд. екон. наук
Понедільчук Т.В., канд. екон. наук
Однорог М.А., канд. екон. наук

Рецензенти:

1. Жупаник Василь Миколайович - директор з економіки та фінансів ТОВ «Сквирський комбінат хлібопродуктів»;
2. Загурський Олег Миколайович - доктор економічних наук, професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
2. ВИМОГИ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	8
2.1. Вимоги щодо змісту кваліфікаційної роботи	8
2.2. Вимоги щодо оформлення кваліфікаційної роботи	19
3. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ	25
4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	30
ДОДАТКИ	
Додаток А. Напрями тематики кваліфікаційних робіт	34
Додаток Б. Титульний аркуш	41
Додаток В. Завдання на кваліфікаційну роботу	42
Додаток Д. Реферат	43
Додаток Ж. Анотація	44
Додаток И. Відгук наукового керівника	45
Додаток К. Рецензія	46
Додаток Л. Подання	47
Додаток М. Приклади оформлення списку літератури	48
Додаток Н. Ілюстративний матеріал	51

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та викладачів, які здійснюють керівництво виконанням кваліфікаційних робіт за спеціальністю 051 «Економіка». Методичні рекомендації містять основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота є обов'язковою освітньою компонентною підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка», яка пов'язана з усіма дисциплінами загальної та практично-професійної підготовки здобувачів магістерського рівня.

Кваліфікаційна робота, що виконується здобувачами вищої освіти, є складовою атестації, підсумковою роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

У процесі написання магістерської кваліфікаційної роботи для активізації науково-практичної складової підготовки здобувача другого рівня вищої освіти передбачене застосування наступних *методів*: дослідницький, евристичний (частково пошуковий), практичний, моделювання, дискусійний, проектний, пояснювально-ілюстративний, проблемний та самостійної роботи.

Виконання кваліфікаційної роботи при належній організації цієї справи суттєво підвищує якість підготовки здобувачів вищої освіти, прищеплює навички самостійного вирішення важливих науково-практичних завдань. Ця форма атестації здобувачів вищої освіти являється могутнім фактором активізації самостійної роботи, в яку впроваджуються елементи наукового дослідження. Вона дозволяє краще підготувати фахівця до самостійної роботи в умовах науково-технічного прогресу, повніше озброїти його новітніми науковими даними та досягненнями передового досвіду в умовах ринкової трансформації економіки.

У процесі виконання роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані: максимально відобразити набуті теоретичні знання, вміння поєднати їх з практикою виробничо-комерційної діяльності підприємства незалежно від форми господарювання, враховувати специфічні особливості підприємств, ринкового механізму, особливості розподілу та використання фінансових і матеріальних ресурсів, використання кадрів та організації праці на підприємстві з орієнтацією на вирішення певної проблеми економіки, управління та організації бізнесу; аналізувати наукові, спеціальні та літературні джерела; узагальнювати інформацію та застосовувати сучасні методики наукових досліджень у вирішенні поставленої проблеми.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістр – це другий рівень вищої освіти, який на основі першого (бакалаврського) рівня освіти, що дав здобувачам вищої освіти поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних

завдань у певній галузі.

Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до плідної науково-дослідницької діяльності.

Магістерська освітньо-професійна програма включає освітньо-професійну і науково-дослідницьку складову. Підготовка магістра відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ МОН України №382 від 04.03.2020 р.) завершується захистом кваліфікаційної роботи магістра на засіданні Екзаменаційної комісії. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та списування. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в репозиторії БНАУ.

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Кваліфікаційна робота магістра має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної складної задачі або проблеми в економічній сфері, що потребує досліджень та/або інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Велика увага при написанні кваліфікаційної роботи магістра приділяється дотриманню **академічної доброчесності**. Зокрема, відповідно до ст. 42 Закону України про освіту вказується, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

При цьому порушенням здобувачами освіти академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо наукової діяльності;

Вказані порушення академічної доброчесності є неприпустимі під час підготовки кваліфікаційної роботи.

Здобувачі освіти мають можливість самостійно перевірити роботу на

академічний плагіат за допомогою рекомендованих комп'ютерних програм <https://advego.com/plagiatus/>, <https://www.etxt.ru/antiplagiat/>, <https://www.scanmyessay.com/>.

Відділ забезпечення якості освіти БНАУ в обов'язковому порядку перевіряє всі роботи на дотримання вимог академічної доброчесності. При виявленні текстових збігів понад 40% робота передається на розгляд фахівцям випускової кафедри. По завершенню розгляду кваліфікаційної роботи приймається рішення щодо допуску її до захисту. При виявленні викладачами наявності плагіату робота повертається здобувачеві освіти на доопрацювання.

Процес написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Економіка» спрямований на формування у здобувачів елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

б) спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК12. Здатність до комплексного аналізу діяльності та оцінки результативності управління підприємством аграрної сфери економіки, розробляти заходи щодо його стійкого розвитку відповідно до поставленої мети, внутрішніх та зовнішніх умов його функціонування в новому конкурентному середовищі агробізнесу.

СК 13. Оцінювати вплив та наслідки дії на результативність функціонування підприємства макроекономічних зв'язків, ризиків, факторів та здатність задіювати інструменти економічного управління на мікрорівні, розробляти заходи щодо забезпечення сталого розвитку аграрної сфери.

У результаті написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Економіка» відповідно до очікуваних програмних результатів навчання здобувач повинен:

Результат навчання за галуззю знань «051	Результати навчання
--	---------------------

<p>Економіка» відповідно до освітньо-професійної програми</p>	
<p>ПРН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.</p>	<p>3.1. Вільно спілкуватися з професійних питань англійською мовою, а також використовувати іноземну мову у науковому середовищі. 3.2. Володіти англійською мовою на достатньому рівні для здійснення кореспонденції іноземною мовою у професійному колі та володіти навичками академічного письма англійською мовою.</p>
<p>ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.</p>	<p>4.1 Вміти здійснювати економічних аналіз проектів державного приватного партнерства. 4.2 Знати ринкові механізми та механізми економічної політики щодо регулювання аграрної сфери економіки. 4.3 Уміти аналізувати ефективність окремих заходів бюджетної, податкової, фінансово-кредитної та ринкової політики держави. 4.4 Вміти здійснювати економічний аналіз проектів розвитку конкурентоспроможного підприємства. 4.5 Вміти комплексно аналізувати проблеми забезпечення економічної сталості агросфери; розраховувати показники сталості на глобальному, національному та локальному рівнях; знаходити джерела інформації одержання цих показників.</p>
<p>ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.</p>	<p>5.1 Оперувати нормативно-правовими документами регулювання наукової діяльності та нормами академічної доброчесності. 5.2 Не допускати вигадкування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях.</p>
<p>ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та</p>	<p>61. Вміти проявляти лідерські навички в команді, самостійно аналізувати,</p>

<p>уміння управляти персоналом і працювати в команді.</p>	<p>робити висновки та вносити пропозиції щодо урізноманітнення шляхів підвищення економічної ефективності діяльності підприємств.</p>
<p>ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.</p>	<p>7.1 Вміти дати оцінку показників ефективності діяльності об'єктів державного приватного партнерства. 7.2 Здійснювати системний аналіз господарської діяльності підприємства. 7.3 Визначати нові ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї розвитку підприємництва.</p>
<p>ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.</p>	<p>8.1 Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань, у тому числі англійською мовою з англомовних автентичних фахових джерел. 8.2 Оцінювати розвиток економічних явищ, аналізу, синтезу, прогнозувати зміни суспільних явищ у конкретних економічних умовах. 8.3 Вміти застосовувати методи емпіричного і теоретичного дослідження в сфері економіки. 8.4 Організовувати та проводити дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології. 8.5 Володіти знаннями та мати вміння щодо перевірки одержаних результатів розрахунків на їх достовірність. 8.6 Давати аргументовану оцінку нової інформації в області оцінки управління підприємства. 8.7 Уміти оцінювати результати функціонування соціальної економіки країни, її динаміку та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>
<p>ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне</p>	<p>10.1 Використовувати інформаційні технології в соціально-економічних</p>

забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.	дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами, зокрема: планування потреб ресурсів, управління персоналом, оперативного аналізу даних OLAP, автоматизації роботи з клієнтами Бітрікс24.
ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.	<p>11.1 Розуміти зміст державного регулювання в процесі реалізації програм державно-підприємницького партнерства та знати основні інструменти впливу на економічну діяльність.</p> <p>11.2 Формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів інших країн з іноземних джерел англійською мовою.</p> <p>11.3 Вміти застосовувати програмні продукти COMFAR, PROPSPIN, BEST, FIT для автоматизації стратегічної оцінки поточного стану та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.</p> <p>11.4 Вміти аналізувати типи і моделі соціальної ринкової економіки; визначати особливості моделі соціальної економіки в Україні.</p>
ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	<p>13.1 Планувати обсяги діяльності, необхідних ресурсів з урахуванням зовнішніх і внутрішніх обмежень та ризиків, економічного обґрунтування окремих програм чи проектів діяльності підприємства.</p> <p>13.2 Вміти використовувати автоматизовані системи: Propspin, Best, FinExpert, Scala Planner; Primavera Project Planner, Project Expert для оцінки можливих ризиків, соціально-економічні наслідки управлінських рішень, формування практичних навичок фахівців в сфері економіки.</p> <p>13.3 Вміти визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням</p>

	<p>загальноприйнятої світовою спільнотою методологією.</p> <p>13.4 Уміння своєчасно вживати попереджувальні заходи щодо можливого банкрутства підприємства.</p> <p>13.5 Застосовувати конкретні методи, засоби та інструменти економічного управління підприємством, спрямованого на обмеження кризових процесів і недопущення його збитковості.</p> <p>13.6 Вміти ідентифікувати ризики у соціо-еколого-економічному розвитку економічних систем різного рівня та проводити оцінку їх рівня.</p>
<p>ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.</p>	<p>14.1 Мати знання щодо організації та впровадження результатів дослідницько-інноваційної діяльності у сфері державно-підприємницького партнерства.</p> <p>14.2 Вміти застосовувати програмні продукти COMFAR, PROPSPIN, BEST, FIT для автоматизація процесів бізнес-планування інвестиційних проєктів, розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.</p> <p>14.3 Володіти підходами до формування конкурентних переваг підприємства.</p> <p>14.4 Вміти ідентифікувати основні еколого-економічні проблеми розвитку агросфери та розробляти напрями досягнення еколого-орієнтованого їх розвитку.</p>
<p>ПРН 16. Уміти в умовах інноваційної економіки продукувати нові ідеї щодо ефективного розвитку підприємств аграрної сфери економіки в новому конкурентному середовищі і впроваджувати їх з використанням інтелектуального ресурсу;</p>	<p>16.1 Знати сучасні тенденції розвитку інновацій в аграрному секторі економіки.</p> <p>16.2 Вміти здійснювати аналіз економічного, інформаційного і правового забезпечення інноваційних проєктів розвитку сільських територій.</p> <p>16.3 Вміти формувати і розробляти інформаційну політику аграрного</p>

	<p>підприємства в новому конкурентному середовищі.</p> <p>16.4 Вміти здійснювати комплексну оцінку ефективності інноваційної діяльності аграрного підприємства.</p> <p>16.5 Знати показники економічної ефективності інноваційних проєктів розвитку підприємства.</p> <p>16.6 Вміти оцінювати ефективність інноваційних процесів на підприємстві.</p> <p>16.7 Обґрунтовувати напрями модернізації, розробляти дієві заходи та важелі регулювання в сучасних умовах економічних систем різного рівня.</p>
<p>ПРН 17. Уміти дати економічну оцінку за різними параметрами продукції, товарам, послугам, а також процесам і технології, що використовуються в підприємствах аграрної сфери економіки різних форм власності та робити відповідні висновки для прийняття ефективних управлінських рішень на основі використання знання, уміння і навичок в галузі теорії і практики економічного управління підприємством.</p>	<p>17.1 Уміти формувати систему ключових показників економічного управління підприємствами та аграрної сфери зокрема.</p> <p>17.2 Знати послідовність і зміст процедур прийняття рішень у системі економічного управління підприємств різних галузей економіки.</p> <p>17.3 Вміти здійснювати комплексну оцінку ефективності використання нових технологій у виробництві інноваційної продукції аграрного підприємства.</p> <p>17.4 Вміти оцінювати конкурентоспроможність товарної продукції аграрного підприємства.</p> <p>17.5 Вміти обґрунтовувати раціональні управлінські рішення щодо забезпечення принципів сталого розвитку на рівні агропродовольства, технологій виробництва, агропродовольчих ланцюгів.</p>

Кваліфікаційна робота як самостійне наукове дослідження кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладене моделювання рішень. Її тематика та науковий рівень мають відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Виконання зазначеної роботи повинне не стільки вирішувати наукові проблеми (завдання), скільки засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи і

прийоми їх вирішення. Напрями тематики кваліфікаційних робіт магістра освітньо-професійної програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» представлені у Додатку А.

Кваліфікаційна робота має внутрішню єдність, відображає хід та результати розробки вибраної теми. Кваліфікаційна робота магістра, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – єсамостійним оригінальним науковим дослідженням здобувача, у розробці якого зацікавлені установи, організації або підприємства.

2. ВИМОГИ ЩОДО ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги щодо змісту кваліфікаційної роботи

Вимоги до кваліфікаційної роботи як складової освітньо-професійної програми 051 «Економіка», розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти і науки.

Кваліфікаційна робота магістра є підсумковою кваліфікаційною роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, має носити науковий або прикладний характер, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю відповідно до узагальненого об'єкта діяльності; є одним із видів індивідуальних робіт студента, оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» та містить сукупність результатів і положень, що пропонуються для публічного захисту.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у здобувача навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником кваліфікаційної роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання.

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Мета виконання кваліфікаційної роботи – визначення рівня підготовленості студента до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Виконання кваліфікаційної роботи забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;

- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Основні етапи підготовки та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення кваліфікаційної роботи;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі та допуск її до захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК);
- захист кваліфікаційної роботи магістра на засіданні ЕК.

Кваліфікаційна робота повинна містити результати власних теоретичних прикладних досліджень.

Виклад змісту кожного питання кваліфікаційної роботи має бути цілісним, логічним, доказовим і пояснювальним та науково аргументованим.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким вимогам та містити:

- системний аналіз проблеми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

Тема кваліфікаційної роботи має відображати проблематику функціональних напрямів управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності магістра.

За структурою кваліфікаційна робота містить вступ, основну частину (розділи: теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний, кожний з яких складається не менш ніж з двох підрозділів), висновки, список використаних джерел, додатки. Формулювання назви розділів та підрозділів здобувач вищої освіти розробляє разом з керівником з урахуванням специфіки обраного підприємства та поставленої мети.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра викладається обсягом в рамках не менше 80 сторінок, виконується за тематикою завдань професійної діяльності, містить елементи наукової новизни та практичної значущості.

Кваліфікаційна робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що магістр володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної, науково-дослідницької діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою і спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету,

даними статистичної та фінансової звітності);

- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати новітні дидактичні технології і методи;
- використовувати статистичні та математичні методи для аналізу проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- опанувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;
- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;
- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання.

Об'єктом оцінювання якості підготовки магістра є сукупність знань умінь і навичок, набутих компетенцій, відтворених у процесі виконання і захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюється членами екзаменаційної комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентнісного підходу з урахуванням набутої системи типових універсальних і спеціальних професійних компетенцій за складовими: адміністрування, керування колективом, стратегічного управління, управління операційними процесами, управління фінансово-економічною, маркетинговою та інноваційною діяльністю, управління логістичними процесами структурних підрозділах на середньому на вищому рівнях організації; науково-дослідної та науково-педагогічної роботи.

Рішення щодо підсумкового оцінювання виконання і захисту кваліфікаційної роботи приймається простою більшістю голосів членів екзаменаційної комісії за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензента.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Вибір теми кваліфікаційної роботи. Тема має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність, щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі економіки і управління у певній сфері діяльності.

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри/кафедр сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора БНАУ.

Структура кваліфікаційної роботи. Магістерська дипломна робота

складається із:

- титульної сторінки;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- реферату;
- анотації;
- змісту;
- переліку умовних позначень (за потреби);
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Титул є першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра і оформлюється відповідно до вимог вищого навчального закладу.

Завдання на кваліфікаційну роботу містить зміст роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником кваліфікаційної роботи та завідувачем кафедри.

Зміст кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає; вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У кваліфікаційній роботі за потреби подається **перелік умовних позначень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

У **вступі** кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності).

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити

власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях. За потреби науковий керівник може рекомендувати оприлюднити дослідження здобувача вищої освіти у фаховому науковому виданні.

Основний обсяг кваліфікаційної роботи, не включаючи список використаних джерел, додатки повинен складати не менше 80 сторінок.

Зміст розташовують перед вступом, починаючи його з нової сторінки. Зміст включає: перелік умовних скорочень (при необхідності); вступ; послідовно перераховані найменування всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки) кваліфікаційної роботи; висновки; список використаних джерел; додатки; номери сторінок, на яких розміщується початок структурних елементів.

Вступ (2 сторінки). У вступі повинна бути обґрунтована актуальність обраної теми, її практичне значення, коротко охарактеризований стан проблеми і мета кваліфікаційної роботи, визначені об'єкт, предмет, методи й інформаційна база дослідження, надані стислі коментарі змісту розділів роботи.

У першому теоретико-методологічному розділі (орієнтовно 20 сторінок) основної частини розглядаються теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень. Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних виданнях, у т. ч. з наукометричної бази Scopus. Отже, перший розділ є теоретичною основою для розробки прикладних аспектів обраної теми.

Другий аналітичний розділ (орієнтовно 30 сторінок) включає характеристику об'єкта дослідження і комплексний аналіз його діяльності. При цьому може бути використаний порядок проведення аналізу «зверху» або «знизу». Структура і зміст аналізу залежить від теми роботи. Здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій. Текст кваліфікаційної роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

Третій проектно-рекомендаційний розділ (орієнтовно 25 сторінок) містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення

ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

Практичне значення рекомендацій повинно бути підтверджено техніко-економічними розрахунками й визначенням ефекту, який очікується від впровадження заходів.

У *висновках* (3-4 сторінки) кваліфікаційної роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

До списку використаних джерел (Додаток М) слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету (**не менше 50 джерел за останні десять років**).

У *додатках наводяться*, допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції (положення) правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

В *анотації* зазначається прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, назва кваліфікаційної роботи магістра, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі магістра) наводяться у називному відмінку. Анотація подається англійською мовою (Додаток Ж).

Всі частини кваліфікаційної роботи необхідно органічно пов'язати між собою: теоретичні та методологічні положення мають бути відправними моментами для аналізу соціально-економічних та інших явищ. Структура та зміст розділів визначаються метою і завданням, конкретними потребами розробки тих чи інших питань теми для даного об'єкта. Кожний з розділів роботи залежно від обсягу матеріалу, що викладається, може складатися з кількох параграфів (як правило, 2-3 параграфи).

Кожний розділ роботи має самостійне значення, але всі вони повинні бути підпорядковані основній меті та завданням, направленості теми і органічно пов'язуватись між собою.

Крім зазначених вище розділів кваліфікаційної роботи, до складу завершеної роботи включають: завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу (Додаток В), відгук наукового керівника (Додаток І), рецензію (Додаток К), подання Голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (Додаток Л), довідку про перевірку на ознаки наявності академічного плагіату, а також ілюстративний матеріал (Додаток Н) (*не підшиваються*).

Здобувачі вищої освіти пишуть *реферат кваліфікаційної роботи* (додаток Д), який містить загальну характеристику кваліфікаційної роботи (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг

роботи у сторінках) та що досліджено, які використані методичні підходи, методи, що виявлено (з'ясовано, доведено, підтверджено) у роботі, одержані результати.

Магістерське проектування складається з таких етапів:

- 1) Ознайомлення з тематикою магістерських робіт і вибір конкретної теми.
- 2) Призначення наукового керівника, розробка плану виконання роботи.
- 3) Організація проходження переддипломної практики.
- 4) Добір і попереднє вивчення літератури.
- 5) Упорядкування плану роботи й узгодження його з керівником.
- 6) Збір і опрацювання вихідних матеріалів, їх аналіз і синтез.
- 7) Написання й оформлення кваліфікаційної роботи магістра.
- 8) Підготовка й друк наукових статей та/або доповідей на конференціях з теми кваліфікаційної роботи магістра, що є обов'язковим.
- 9) Презентація результатів дослідження на науково-практичних конференціях.
- 10) Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра.
- 11) Підготовка ілюстраційно-графічного матеріалу.
- 12) Рецензування кваліфікаційної роботи магістра.
- 13) Подання кваліфікаційної роботи на кафедру для перевірки щодо наявності текстових збігів.
- 14) Підготовка до захисту й захист в Екзаменаційній комісії.

Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра. Тематика робіт повинна бути актуальною. У зв'язку з цим вона розробляється і щорічно переглядається кафедрою економіки та економічної теорії.

Здобувачам надається право вибору теми роботи з переліку, що рекомендується. Здобувач може запропонувати власний варіант теми, орієнтуючись на майбутнє місце роботи, дотримуючись при цьому спрямованості досліджуваної спеціальності за узгодженням із керівником кваліфікаційної роботи магістра.

Науковими керівниками призначаються викладачі випускової кафедри, які мають відповідну спеціалізацію та ступень доктора або кандидата наук, за результатами розгляду заяв здобувачів щодо затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра та призначення наукового керівника за погодженням останнього.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи магістра зобов'язаний:

- надати допомогу здобувачу у виборі теми дослідження та у розробці індивідуального графіку на весь період виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендувати здобувачу необхідну основну та додаткову літературу, довідкові матеріали, інші джерела з теми дослідження;
- консультувати здобувача та надати необхідну методологічну допомогу в процесі виконання кваліфікаційної роботи, наукових статей;
- перевіряти виконання окремих частин та роботи загалом, надати письмовий відгук на кваліфікаційної роботи з рекомендацією до захисту (у випадку систематичного порушення індивідуального графіку та неможливості контролювати процес виконання роботи керівник має право не допустити здобувача до захисту або надати негативний відгук);
- консультувати здобувача в процесі підготовки презентації та захисту кваліфікаційної роботи.

Рецензентами кваліфікаційної роботи магістра призначаються фахівці інших

кафедр, які мають наукову ступінь кандидата або доктора наук, які компетентні з теми дослідження здобувача.

2.2. Вимоги щодо оформлення кваліфікаційної роботи

Зміст текстової частини роботи може бути представлено у вигляді тексту, таблиць, ілюстрацій, формул, рівнянь і інших складових. Текст кваліфікаційної роботи має відповідати таким основним формальним вимогам:

- чіткість структури;
- логічність і послідовність;
- точність наведених відомостей;
- зрозумілість і лаконічність викладу матеріалу;
- відповідність викладу матеріалу нормам літературної української мови.

В тексті роботи можуть використовуватися такі види посилань:

- посилання на структурні елементи, таблиці ілюстрації, формули, рівняння, перерахування, додатки і т.п.;
- посилання на документи (бібліографічні посилання).

Посилання на структурні елементи і фрагменти тексту оформлюють за такими правилами:

- при посиланнях в тексті на структурні елементи роботи або інші форми подання матеріалу необхідно вказувати їх назви та порядкові номери. Наприклад, «... у розділі 1 були розглянуті ... », « ... згідно 1.1. », « ... відповідно до таблиці 1 », (таблиця 1), « ... на рисунку 1 », (рисунок 1) , « ... за формулою (1)», « ... в рівнянні (1) », , « ... у додатку А ", (додаток А) і т.д.;

- якщо в тексті наводиться тільки одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, один додаток, то при посиланні слід вказувати: «... на рисунку», « ... в таблиці », « ... за формулою », « ... в рівнянні », « ... у додатку ».

Посилання на документи (бібліографічні посилання). Допускаються такі форми посилань: на документ в цілому, на певний фрагмент документа, на групу документів. Посилання на документ в цілому наводяться у вигляді порядкового номера цього документа в списку літератури, який вказується в дужках, наприклад: «М. А. Однорог вважає, що основною організації виробництва сільгосппродукції є .... [5]. ».

Посилання на певний фрагмент документа відрізняється від попереднього обов'язковим зазначенням сторінок розглянутого або цитованого документа. Посилання на фрагмент документа слід наводити в дужках, у вигляді порядкового номера документа за списком літератури з відокремленим від нього комою порядковим номером сторінки, яка містить даний фрагмент, перед яким записується літера «с» з крапкою.

Наприклад: [1, с. 3]. Якщо фрагмент у джерелі розміщується на декількох сторінках, їх номери записують через тире. Наприклад: [33, с. 201-202]. Посилання на думку, що поділяє декілька авторів або аргументоване в декількох роботах одного і того ж автора, оформляються шляхом зазначення в дужках усіх порядкових номерів документів у списку літератури, які розділяються крапкою з комою. Наприклад:

«Результати досліджень [7, 12, 15, 31] довели, що ... ».

Цитати наводять також для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу тої чи іншої праці. Науковий етикет передбачає точне відтворення цитованого тексту, оскільки найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками та наводять у тій граматичній формі, у якій він є у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що породили загальну полеміку;

б) допустимі пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту, який позначають трьома крапками і ставлять їх у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці). Якщо перед пропущеним текстом або після нього стояв розділовий знак, то його не зберігають;

в) у разі непрямого цитування (переказ, викладення думок інших авторів своїми словами) треба бути максимально точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів.

У наукових роботах доволі часто використовують примітки до тексту і таблиць, у яких наводять довідкові та пояснювальні дані. Нумерують їх послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад, Примітки: 1. ... 2. ... Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку. У магістерських роботах примітки можна подавати без слова «Примітка». Саме слово «Примітки» і їхній текст набирають таким же шрифтом, як і текст роботи, проте меншим (зазвичай, 10) кеглем.

Таблиці являють собою форму організації матеріалу, що дозволяє систематизувати і скоротити текст, забезпечити прозорість і наочність інформації. Правила позначення таблиць:

- кожна таблиця повинна мати назву, точно і стисло відбивати її зміст.

Назву таблиці поміщають над нею, друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею;

– таблиці нумеруються арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах всього тексту за винятком таблиць, що наводяться у додатках;

– якщо в тексті є тільки одна таблиця, то її нумерують за вищезазначеним правилом;

– номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу;

– слово «Таблиця» і порядковий номер таблиці поміщають над нею в правому верхньому куті над назвою таблиці;

Наприклад:

Таблиця 2.1

Економічний ефект інновацій

Вид інновацій	Тип ефекту
Новий продукт, послуга.	Приріст прибутку на основі розширення об'єму продажу і росту норми прибутку
Новий ринок (географічний, зарубіжний, нові споживачі на національному ринку).	1. Падіння норми прибутку 2. Зростання товарообігу 3. Відповідність структури асортименту структури попиту
Нова технологія а) Технічна	1. Підвищення продуктивності праці. Скорочення витрат. Зниження собівартості виробів 2. Підвищення доходу внаслідок підвищення норми прибутку і розширення обсягу продажів
б) Організаційно-управлінська	1. Зростання продуктивності праці внаслідок: - зниження постійних або змінних витрат; - скорочення повних питомих витрат. 2. Підвищення прибутковості через збільшення коефіцієнтів. 3. Зростання якості управлінських рішень. 4. Мінімізація дефектів.
в) Соціальна	Зростання соціальних благ. Непрямий економічний ефект
г) Економічна	Підвищення економічної активності в суспільстві.
д) Інформаційні	Підвищення мобільності операцій в економіці.

* Джерело: складено автором (в разі запозичення посилання на джерело).

Таблиці в залежності від їх розміру розташовують після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці, а при необхідності - у додатку. На всі таблиці в тексті роботи повинні бути посилання.

Під таблицею поміщають примітки, які характеризують джерела, з яких запозичена відповідна аналітична інформація (якщо таблиця авторська, то це зазначають, пишучи "Складено або Розраховано автором за: наприклад, даними НБУ – www.bank.gov.ua та МВФ – www.imf.org"), чи уточнюють значення окремих показників (наприклад, рік, для якого обчислено цей показник, відрізняється від зазначеного у назві таблиці часового проміжку тощо).

Під час побудови таблиць статистичного характеру потрібно пам'ятати про особливості вживання та значення таких позначень як:

- тире (–) – явищ не було;
- крапки (...) – відомостей нема;
- нуль (або 0,0) – явища відбулися, але у вимірах, що менші від тих, які можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами;
- символ (□) – заповнення клітинки за характером побудови таблиці не має сенсу.

Ілюстрації. До ілюстрацій належать: фотознімки, ескізи, репродукції, малюнки, креслення, плани, карти, схеми, графіки, діаграми та ін. Використання ілюстрацій доцільно тільки тоді, коли вони замінюють, доповнюють, розкривають або пояснюють словесну інформацію, що міститься в роботі. Правила оформлення

ілюстрацій:

• ілюстрації позначають словом «Рисунок _____», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рис. 3.1. – Схема розміщення» і нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах всього тексту, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рис. 3.2 – другий рисунок третього розділу.

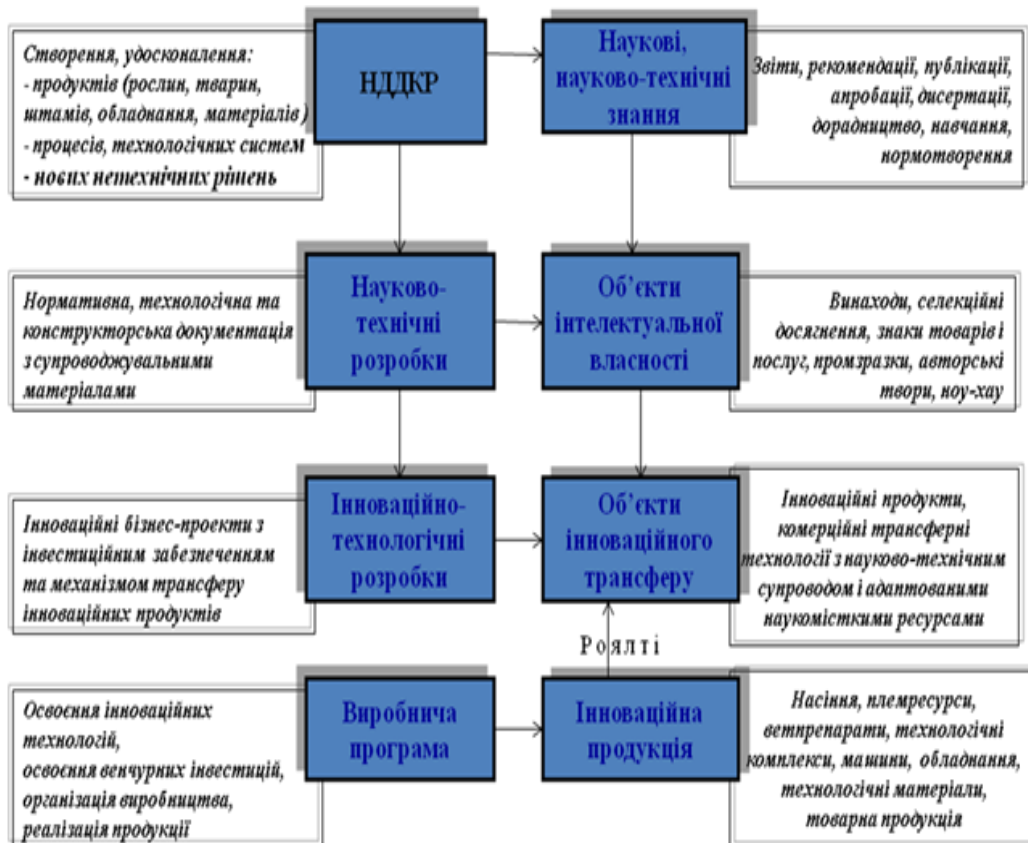

Рис. 1.3. Процес науково-інноваційного продукування.

Якщо в тексті тільки одна ілюстрація, то її нумерують за вищезазначеним правилом. Порядковий номер ілюстрації і її назву розміщують під ілюстрацією. За необхідності перед цими відомостями поміщають пояснювальні дані. Ілюстрації розташовуються безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше або на наступній сторінці. На всі ілюстрації в тексті мають бути посилання.

Формули. Формули слід виділяти з тексту в окремий рядок. Формули повинні нумеруватися наскрізною нумерацією арабськими цифрами. Пояснення символів, що входять у формулу, повинні бути приведені безпосередньо під формулою.

Наприклад: Показники ступеня економічної доступності продовольства можна визначити за формулою:

$$J_{ед} = \frac{n_1}{n_0} \quad (3.1),$$

де n_1 і n_0 – чисельність населення, що має доходи вище величини прожиткового мінімуму і всього населення держави.

На всі формули в тексті мають бути посилання.

Вимоги до оформлення текстової частини. Текстовий матеріал виконується

на одній стороні стандартного аркуша білого паперу формату А 4, через 1,5 інтервалу, з числом рядків на сторінці не більше 40, шрифтом Times New Roman розміром 3,5 мм (кегель 14), вирівнюванням тексту по ширині аркуша із дотриманням наступних розмірів берегів: верхній і нижній не менше 20 мм, лівий не менше – 30 мм, правий – не менше 10 мм.

Текст має ділитися на абзаци, початок яких пишеться з нового рядка, відступаючи 5 друкованих знаків (1,25 см) від загальної лінії рядка.

Розміри знаків для формул рекомендуються наступні: великі літери і цифри – 7,8 мм, рядкові – 4 мм, показник ступенів і індекси – 2 мм.

Таблиці, малюнки, креслення, схеми, графіки, фотографії розміщуються в тексті роботи або вклеюються на стандартних аркушах формату А 4. Підписи та пояснення до фотографій, малюнків, схем і таблиць повинні бути надруковані під ними.

Кожна сторінка має бути пронумерована. Першим вважається титульний лист, другим – зміст, але нумерація на них не ставиться. Номери сторінок проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці арабськими цифрами, починаючи з цифри 3.

Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів, пунктів, підпунктів роботи слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Перенесення слів у заголовках не допускаються.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж два рядки. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Усі заголовки і підзаголовки виділяються шрифтом, відмінним від шрифту основного тексту. Розділи, підрозділи, пункти, підпункти тексту нумеруються арабськими цифрами без крапки в кінці, наприклад: 1, 1.1, 1.1.1 і т.п.

Вступ, розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, допоміжні покажчики і додатки повинні починатися з нової сторінки і мати заголовки, надруковані великими літерами. Підрозділи, пункти та підпункти розташовуються по порядку один за одним.

Зміст оформляється відповідно до плану роботи, і включає перелік основних розділів і підрозділів роботи: вступ, розділи, підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

Підготовлений у відповідності з вищевказаними вимогами текст роботи брошурується та прошивається у тверду палітурку.

Вимоги до змісту і оформлення презентації. Для того, щоб захист дипломної роботи виглядав інформативно, яскраво й наочно, рекомендується застосовувати презентацію. Презентація має відображати суть доповіді та містити мінімум текстової інформації. Основними принципами при складанні презентації є: лаконічність, ясність, доречність, стриманість, наочність (підкреслення ключових моментів), запам'ятовуваність (розумне використання яскравих ефектів).

Одна хвилина розповіді відповідає приблизно двом листам тексту доповіді та одному-двом слайдам у презентації. Виступ та оформлення презентації впливає на настрої аудиторії і загальне враження від доповіді.

Необхідно:

1. Для позначення одного і того ж поняття використовувати один термін, або прямо вказувати, що це синоніми;
2. Знати зміст кожного поняття, терміна, позначення;
3. Бути готовим відповісти на питання про кожну літеру у формулі;
4. Уникати слів, які можуть бути потенційно незрозумілі аудиторії, або чітко роз'яснювати їх зміст;
5. Уникати довгих фраз, читання зі слайдів, «читання лекції».

Важливо вивчити текст доповіді напам'ять. Усі думки мають бути закінченими і логічно пов'язаними. Зміст доповіді відповідати на одне головне питання, що ж студентом було зроблено і яким чином. Примірний зміст доповіді та презентації:

1. Тема, автор (ПІБ, група), науковий керівник (посада, звання, ПІБ), рецензент (місце роботи, посада). Автор вітає шановних членів комісії і представляється.
2. План доповіді (якщо зміст відрізняється від стандартного).
3. Обґрунтування актуальності і проблеми теми дослідження. Викладається короткий зміст вступу дипломної роботи.
4. Формулювання мети дослідження.
5. Формулювання завдань дослідження.
6. Аналіз економічних процесів чи систем.
7. Звіт про виконану роботу. Викладаються основні результати вирішення кожного завдання, що перераховані в доповіді.
8. Висновки. Формулюються основні висновки, зазначається, що поставлені завдання вирішені або виконані, мета досягнута.
9. Подяка за увагу.

Основні пункти (6,7) повинні займати не менше 50-60% часу всього виступу. Вступ (1-5) і висновки (8-9) – не більше 20% кожен.

Файл презентації мають бути виконаний у редакторі MS PowerPoint, або аналогічною програмою. Рекомендується зберегти файл для можливості перегляду без використання сторонніх програм (в PowerPoint формат «Демонстрація слайдів»).

При оформленні слід дотримуватися правил зазначених в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Правила оформлення слайдів презентації

Назва елемента	Характеристика елемента
Оформлення слайдів	Без «гламуру» і «строкатості»
Фон слайдів	Однорідний
Кольори фону, шрифту слайдів	Яскраві, контрастні і поєднуються один з одним Рекомендується: чорний шрифт на білому фоні
Розмір шрифту основного тексту слайдів	Не менш, ніж 28 пт
Заголовки	На всіх слайдах, починаючи з 2го, шрифт 40 пт
Основний текст	Основний текст 15 рядків, у вигляді списку тез; шрифт 28 пт, додаткова інформація 24 пт
Графічна інформація	3 об'єкта на слайд з коментарями по 1-2 рядки

Нумерація слайдів	Починаючи з другого, знизу, праворуч
Поля	Бажано не менше 1 см
Рисунки, таблиці	Яскраві, контрастні, добре помітні
Спецефекти, звук, відео	Небажано

Поширені помилки:

- на слайдах нічого не видно;
- малюнки дрібні, бліді, не контрастні;
- шрифт дрібний, не контрастний з фоном;
- занадто яскраві або не поєднуються кольори фону та шрифту;
- слайд «переповнений» інформацією (текстом, графікою);
- зловживання ефектами анімації і звуковими ефектами;
- доповідач читає текст із слайду;
- доповідач не встигає за автоматичним показом слайдів.

При створенні презентації слід акуратно відноситися до застосування анімації. Занадто швидко змінювані кадри, що біжать і букви, які падають, відволікають увагу доповідача і слухачів. Рекомендується застосовувати деякі елементи анімації, проте зміну кадрів бажано здійснювати клацанням миші.

3. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Завершену кваліфікаційну роботу здобувач подає науковому керівнику для складання відгуку на неї. **Відгук наукового керівника** повинен містити характеристику кожного розділу виконаної роботи, а також висновки про теоретичний рівень, глибину досліджень, цінності конкретних рекомендацій здобувача і ступінь їх економічного обґрунтування. Відгук пишеться у вільній формі і може містити, крім переліку переваг і недоліків роботи, ще й характеристику особистості самого здобувача, кола його наукових інтересів, напрямків подальшої дослідницької і практичної діяльності і т.д.

Наприкінці відгуку міститься висновок наукового керівника щодо відповідності роботи установленим вимогам і готовності його до захисту перед екзаменаційною комісією, а також попередня оцінка роботи.

Кваліфікаційна робота разом з відгуком керівника та ілюстративним матеріалом за місяць до захисту подається для проходження попереднього захисту на випускній кафедрі, яка вирішує питання про допущення її до захисту. Випускна кафедра затверджує зовнішнього рецензента роботи із числа висококваліфікованих спеціалістів. На вимогу зовнішнього рецензента здобувач зобов'язаний подати необхідні пояснення стосовно усіх питань роботи.

У рецензії повинні бути відображені питання:

- актуальність теми роботи;
- позитивні якості роботи і недоліки з конкретними посиланнями на текст роботи;
- застосування сучасних методів опрацювання інформації;
- ступінь повноти розробки питань і окремих проблем;
- самостійність здобувача у висновках, запропонованих варіантах

управлінських рішень;

- наявність елементів новизни й оригінальності в пропозиціях, реальність їх впровадження;
- практична цінність роботи;
- загальний висновок про рівень підготовки здобувача до самостійної роботи, його кваліфікації;
- загальна оцінка кваліфікаційної роботи за чотирьохбальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Рецензія повинна бути оформлена відповідним чином: посада рецензента, місце його роботи, вчений ступінь, учене звання, особистий підпис, завірений печаткою місця роботи (або підтверджена підписом начальника відділу кадрів, ученого секретаря і т.д. і печаткою).

Процедура підготовки і захисту кваліфікаційної роботи.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається привселюдно перед Екзаменаційною комісією, до складу якої входять вчені, керівники виробництва, головні фахівці і викладачі.

Для захисту кваліфікаційної роботи здобувач може приготувати ілюстративний матеріал, який має вид демонстративних таблиць, схем, діаграм, графіків тощо. Їх копії представляються кожному члену ЕК.

До засідання ЕК здобувач готує доповідь на 10-15 хвилин, у якому стисло слід освітити:

- мету і завдання роботи;
- стисло характеристику об'єкта досліджень;
- головні результати дослідження, рекомендації і висновки.

Відповідно до узвичаєної процедури члени ЕК і присутні на захисті задають питання здобувачу з метою визначення рівня його спеціальної підготовки та ерудиції. Далі зачитуються відгуки керівника і зовнішнього рецензента. Наприкінці здобувачу надається слово для відповіді на зауваження керівника і рецензента роботи.

Результати захисту обговорюються на закритому засіданні ЕК, де виставляється остаточна оцінка кваліфікаційної роботи. Рішення комісії оголошується її головою в той же день.

Здобувачі, які не представили до розгляду магістерську роботу у терміни, передбачені регламентом, або підготували, але не одержали допуск до захисту, а також ті, що одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються із ЗВО та одержують довідку про навчання в БНАУ з правом повторного захисту роботи на наступний рік.

При оцінці кваліфікаційної роботи виходять з того, що магістр повинен вміти:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих

літературних джерел;

– оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог у вигляді звітів, рефератів, статей.

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється згідно з наступними критеріями:

- відповідність змісту роботи темі;
- повнота, комплексність висвітлення проблеми;
- наявність взаємозв'язку між параграфами, розділами;
- логічність структури роботи;
- наявність аналітичних досліджень;
- самостійність;
- поєднання теорії та практики;
- аргументованість висновків;
- наявність емпіричних розрахунків на основі сучасних статистичних даних;
- своєчасність виконання графіку написання кваліфікаційної роботи;
- відповідність вимогам з оформлення роботи;
- якість доповіді і відповідей на запитання комісії.

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист магістерських робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) за обов'язкової присутності голови комісії та керівника магістерської роботи (у випадку відсутності керівника з поважних причин, його інтереси може представляти завідувач кафедри) і передбачає доповідь випускника магістратури, яка структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження до висновків і пропозицій.

До захисту не допускаються студенти магістратури, які не виконали навчальний та індивідуальний плани роботи і на момент подання до захисту магістерської роботи мають академічну заборгованість.

Дата захисту визначається графіком засідань ЕК, що затверджується ректором університету, і доводиться до відома голови, членів ЕК, студентів та слухачів магістратури.

Процедура захисту магістерської роботи складається з:

– короткого повідомлення автора з демонстрацією презентації результатів магістерської роботи;

– відповідей на запитання членів ЕК;

– відповідей на зауваження керівника та рецензентів;

– підведення підсумків захисту магістерської роботи.

Рішення ЕК щодо оцінки знань, виявлених при підготовці та захисті магістерської роботи, а також присвоєння студенту або слухачу кваліфікації магістра та видача йому (державного документа приймається на закритому засіданні ЕК відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь в засіданні. За однакової кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним.

Підсумкову оцінку за результатами захисту магістерської роботи визначає екзаменаційна комісія за шкалою ECTS, її рішення є остаточним і оскарженню не

підлягає.

У процесі визначення оцінки враховується ряд важливих показників якості магістерської роботи:

1. Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- логічна відповідність структури роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату;
- наявність альтернативних підходів до вирішення визначених науково-практичних завдань;
- рівень обґрунтованості запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.

2. Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації.

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно", а також за **шкалою ECTS** (табл.3).

Основні критерії оцінювання є такими:

- **відмінно.**

Магістерська робота є бездоганною в усіх відношеннях, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні й стислі.

- **добре.**

Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не представлені, недостатньо використані інформаційні джерела підприємства (установи), на базі якого проводилося дослідження, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК, в основному, правильні, оформлення роботи в межах вимог.

- **задовільно.**

Тема магістерської роботи, в основному, розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має характер запозичення, у розрахунковій частині переважають елементи описовості, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції, що містяться в третьому розділі, недостатньо обґрунтовані, рецензія і відгуки містять окремі зауваження, доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні тощо. Є зауваження щодо оформлення дипломного проекту.

- незадовільно.

Нечітко сформульована мета магістерської роботи та завдання дослідження. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона представлена науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених регламентом, написана на тему, яка не затверджена наказом по БНАУ, виконана із суттєвими запозиченнями (понад 40% текстового збігу), оформлення роботи не відповідає вимогам.

Таблиця 3

**Підсумкова оцінка за результатами захисту дипломного проекту у балах,
оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS**

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Рівень компетентності	
90-100	Відмінно	A	Високий (творчий)
82-89	Добре	B	Достатній (конструктивно-варіативний)
74-81		C	Достатній (конструктивний)
64-73	Задовільно	D	Середній (репродуктивний)
60-63		E	
35-59	Незадовільно	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)
0-34		F	Низький (непродуктивний)

ДОДАТКИ

Додаток А

Напрями тематики кваліфікаційних робіт магістра ОПП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка»

1. Організаційно-економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємства.
2. Ефективність використання основних виробничих фондів і резерви її підвищення в агропромислових підприємствах району.
3. Оборотний капітал аграрних підприємств і підвищення ефективності його використання.
4. Підвищення ефективності управління обіговими коштами підприємства.
5. Конкурентоспроможність органічної продукції с/г підприємства та обґрунтування концепції її підвищення.
6. Соціальна відповідальність підприємств малого бізнесу.
7. Фактори росту виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства.
8. Державно-підприємницьке партнерство по створенню інфраструктури сільських територій та механізм.
9. Управління виробничим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його господарської діяльності.
10. Економічні засади функціонування селянських (фермерських) господарств, проблеми їх становлення і ефективного розвитку.
11. Інноваційна діяльність аграрного підприємства та розробка концепції підвищення її ефективності.
12. Економічне обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління кредитними ресурсами комерційного банку.
13. Інтенсивність розвитку аграрних підприємств та шляхи її підвищення.
14. Ефективність діяльності агропромислових підприємств району та оцінка їх ринкової конкурентоспроможності.
15. Економічне обґрунтування спеціалізації аграрних підприємств району.
16. Розвиток інвестиційної діяльності на підприємстві та розробка концепції підвищення її ефективності.
17. Антикризове управління як фактор підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств.
18. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах.
19. Формування механізмів підвищення конкурентоспроможності курортно-рекреаційного комплексу регіону.
20. Забезпечення місцевого економічного зростання крізь призму інвестиційно-інноваційної моделі
21. Економічна ефективність виробництва і промислової переробки зерна (цукрового буряку, соняшника і шляхи її підвищення).
22. Виробництво продукції птахівництва на промисловій основі та його ефективність (на прикладі птахофабрики).

23. Сутність та особливості управління фінансово-економічним станом сільськогосподарського підприємств.

24. Ресурсний потенціал агропромислових підприємств та напрямки підвищення ефективності його використання.

25. Прибуток підприємств: суть та проблеми збільшення в сільськогосподарських підприємствах району.

26. Підвищення продуктивності праці в агропромислових підприємствах

27. Удосконалення системи управління оборотним капіталом підприємства

28. Ефективність промислового садівництва і шляхи її підвищення.

29. Закономірності зміни факторів внутрішнього середовища підприємства та їх вплив на ефективність його діяльності.

30. Ринок органічної продукції: суть, проблеми формування і ефективного функціонування.

31. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності виробництва органічної продукції у агропромислових підприємствах району.

32. Амортизаційна політика підприємства та її вплив на формування фінансових ресурсів

33. Формування механізму прибуткового зерновиробництва у агропромислових підприємствах району (області).

34. Фактори інноваційної діяльності підприємства та їх вплив на зростання конкурентоспроможності.

35. Організаційно-економічні умови ефективного виробництва продукції тваринництва району.

36. Вдосконалення управління витратами на підприємстві.

37. Оцінка та підвищення ефективності використання основних фондів підприємства.

38. Розвиток рослинництва та забезпечення його ефективності у агропромислових підприємствах району.

39. Ціноутворювальні фактори на підприємстві та обґрунтування їх впливу на його конкурентоспроможність.

40. Управління інвестиційною діяльністю аграрних підприємств.

41. Основні фонди підприємства та шляхи їх оновлення.

42. Формування інтегрованої системи управління якістю продукції на підприємстві та оцінка її ефективності.

43. Інвестиційна підтримка інноваційної діяльності аграрних підприємств.

44. Аналіз та визначення напрямів удосконалення амортизаційної політики підприємства, як основного чинника технічного оновлення аграрного виробництва.

45. Конкурентоздатність фермерських підприємств в ринкових умовах та шляхи її підвищення.

46. Економічна ефективність логістичної діяльності підприємства.

47. Адаптація економічного механізму підприємства до ринкових умов господарювання.

48. Економічна ефективність діяльності підприємства та шляхи її підвищення.

49. Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємств та напрями їх оптимізації.

50. Економічна ефективність підприємства малого бізнесу в умовах економічної рецесії.
51. Ефективність використання інформаційних систем та технологій на підприємстві.
52. Ефективність виробничої інфраструктури підприємства.
53. Ефективність сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та перспективи їх розвитку в АПК.
54. Ефективність використання основних засобів підприємства.
55. Вплив соціального капіталу на економічні показники підприємства.
56. Трансформація організаційно-економічного механізму природокористування в регіоні в умовах децентралізації.
57. Ефективність залучення і використання інвестиції у розвиток регіону.
58. Економічний аналіз попиту на екологічно чисту продукцію агропромислових підприємств.
59. Удосконалення організації заробітної плати на підприємстві.
60. Державно-підприємницьке партнерство у відновленні інфраструктури регіону.
61. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку.
62. Організаційно-економічні важелі підвищення відповідальності підприємницьких структур аграрного сектору за результати господарювання.
63. Ефективність малих форм господарювання в сільській місцевості.
64. Економічна ефективність функціонування виробничої фірми в аграрному секторі.
65. Еколого-економічні проблеми раціонального землекористування.
66. Механізм забезпечення корпоративної соціальної відповідальності як передумова конкурентоспроможності підприємства.
67. Організаційно-економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства.
68. Удосконалення економічних взаємовідносин на підприємствах молокопродуктивного підкомплексу.
69. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності агропромислових підприємств та шляхи її підвищення.
70. Ефективність використання основних виробничих фондів і резерви її підвищення в агропромислових підприємствах району.
71. Оборотний капітал аграрних підприємств і підвищення ефективності його використання.
72. Інвестиції та їх ефективність в агропромислових підприємствах району.
73. Конкурентоспроможність продукції підприємства та обґрунтування концепції її підвищення.
74. Витрати виробництва і собівартість продукції та шляхи її зниження.
75. Фактори росту виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства.
76. Формування стратегії розвитку державно-підприємницького партнерства та механізм її реалізації.
77. Економічні засади функціонування селянських (фермерських) господарств,

проблеми їх становлення і ефективного розвитку.

78. Інноваційна діяльність аграрного підприємства та розробка концепції підвищення її ефективності.

79. Інтенсивність розвитку аграрних підприємств та шляхи її підвищення.

80. Ефективність діяльності агропромислових підприємств району та оцінка їх ринкової конкурентоспроможності.

81. Спеціалізація аграрних підприємств району та шляхи підвищення.

82. Розвиток інвестиційної діяльності на підприємстві та розробка концепції підвищення її ефективності.

83. Фактори функціонування фінансово-промислової групи як сучасної форми регулювання інтеграційних процесів.

84. Забезпечення місцевого економічного зростання крізь призму інвестиційно-інноваційної моделі

85. Формування системи організаційного забезпечення стратегії розвитку підприємства.

86. Економічна ефективність виробництва і промислової переробки зерна (цукрового буряку, соняшника і шляхи її підвищення).

87. Виробництво продукції птахівництва на промисловій основі та його ефективність (на прикладі птахофабрики).

88. Прибуток підприємств: суть та проблеми збільшення в агропромислових підприємствах району.

89. Ефективність промислового садівництва і шляхи її підвищення.

90. Закономірності зміни факторів внутрішнього середовища підприємства та їх вплив на ефективність його діяльності.

91. Ринок органічної продукції: суть, проблеми формування і ефективного функціонування.

92. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності виробництва органічної продукції у сільськогосподарських підприємствах району.

93. Формування механізму прибуткового зерновиробництва в агропромислових підприємствах району області.

94. Фактори інноваційної діяльності підприємства та їх вплив на зростання конкурентоспроможності.

95. Організаційно-економічні умови ефективного виробництва продукції тваринництва в агропромислових підприємствах району.

96. Розвиток рослинництва та забезпечення його ефективності у агропромислових підприємствах району.

97. Формування інтегрованої системи управління якістю продукції на підприємстві та оцінка її ефективності.

98. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтування шляхів його розвитку.

99. Аналіз та визначення напрямів удосконалення амортизаційної політики підприємства, як основного чинника технічного оновлення аграрного виробництва.

100. Конкурентоздатність фермерських господарств в ринкових умовах та шляхи її підвищення.

101. Адаптація економічного механізму підприємства до ринкових умов

господарювання.

102. Економічна ефективність підприємств малого бізнесу в умовах економічної рецесії.

103. Управління інституційною діяльністю аграрних підприємств.

104. Аграрна сфера в умовах інституціонального забезпечення розвитку ринку інновацій.

105. Ефективність використання інформаційних систем та технологій на підприємстві.

106. Ефективність виробничої інфраструктури підприємства.

107. Вплив соціального капіталу на економічні показники підприємства.

108. Економічні та організаційно-технологічні резерви підвищення енергетичної ефективності виробництва і використання кормів.

109. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку.

110. Організаційно-економічні важелі підвищення відповідальності підприємницьких структур аграрного сектору за результати господарювання.

111. Ефективність малих форм господарювання в об'єднаних територіальних громадах.

112. Ефективність організаційно-економічного реформування сільського господарства.

113. Економічна ефективність функціонування виробничої фірми в аграрному секторі.

114. Актуальні проблеми розвитку національної економіки України в умовах глобалізації та євроінтеграції.

115. Сучасна методологія економічних досліджень, моделювання, прогнозування, оптимізація економічних процесів, явищ, бізнес-процесів на мікро- та макрорівні.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 051 «Економіка»

Допускається до захисту
Зав. кафедри економіки та економічної теорії
назва кафедри

_____

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
«_____» _____ 202__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА НАПРЯМКИ
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАТ «БОГУСЛАВСЬКЕ ХЛБОПРИЙМАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО»)

Виконала _____
прізвище, імя, по батькові, підпис

Керівник _____
вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Рецензент _____
вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Біла Церква – 202__

БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економічний

Спеціальність 051 «Економіка»

Затверджую

Гарант ОПП «Економіка» _____

вчене звання, прізвище, ініціали

« _____ » 20 .. р.

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу здобувача

_____ прізвище, ім'я та по батькові

Тема «РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ» (за матеріалами ПрАТ «Богуславське хлібоприймальне підприємство»)

Затверджено наказом ректора № _____ від _____

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Вихідні дані Нормативно-правові акти України, монографічна література, періодичні видання, матеріали мережі Інтернет, практичні матеріали досліджуваного підприємства

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури		
Методична частина		
Дослідницька частина		
Оформлення роботи		
Перевірка на плагіат		
Подання на рецензування		
Попередній розгляд на кафедрі		

Керівник кваліфікаційної роботи _____

підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач _____

підпис

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання « » 20 .. р.

РЕФЕРАТ

Прізвище, ініціали. Назва кваліфікаційної роботи

Досліджено...

Використано методичні підходи, методи...

Виявлено (з'ясовано, доведено, підтверджено) ...

Зроблено висновок, що ...

Одержані результати можуть бути використані ...

Кваліфікаційна робота магістра містить __ сторінок, __ таблиць, __ рисунків, список використаних джерел із __ найменувань, __ додатків.

Ключові слова: (5-8)

ANNOTATION

Last name, initials. Title of Master's thesis

It has been investigated ...

It has been used such methodical approaches, methods ...

It was revealed (proved, verified) ...

It has been concluded that ...

The results can be used ...

Master's thesis contains ___ pages, ___ tables, ___ drawings, list of used sources from ___ names, ___ annexes.

Key words: (5-8)

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу здобувача ___ року навчання спеціальності

_____

_____

_____ *прізвище, ім'я, по батькові* _____

на тему _____

_____

_____

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. **Оформлення роботи** (не більше 10 балів) _____

2. **Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику** (кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів) _____

3. **Теоретичні та аналітичні аспекти роботи** (не більше 25 балів) _____

4. **Практичні аспекти роботи** (не більше 20 балів) _____

5. **Оцінка попереднього захисту** (не більше 25 балів) _____

Додаткові думки та загальний висновок керівника _____

_____

_____

_____

_____

Загальна оцінка (не більше 100 балів) _____

Керівник кваліфікаційної роботи

_____

підпис

_____

вчене звання, прізвище, ініціали

_____ 20__ р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача ___ року навчання спеціальності

_____

прізвище, ім'я, по батькові

Тема: _____

Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі _____

під керівництвом _____

Обсяг роботи _____ с.

Робота містить _____ таблиць, _____ рисунків.

Список літератури включає _____ першоджерел.

Тема роботи є _____

актуальною, не актуальною, чітко визначеною, не чітко визначеною

Зміст роботи тему розкриває _____

повністю, не повністю, тему не розкриває

Роботу оформлено _____

відповідно до вимог, з порушенням вимог

Висновки і пропозиції _____

обґрунтовані/не обґрунтовані, відповідають/не відповідають

поставленим завданням

Найбільш вагомим результатом роботи є _____

вказати ключові аспекти роботи

Зауваження, побажання: _____

Висновок _____

відповідає/не відповідає вимогам, заслуговує оцінки відмінно, добре, задовільно

Рецензент _____

підпис, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові

« _____ » _____ 20__ р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПОДАННЯ

**ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

Направляється студентка _____ до захисту кваліфікаційної роботи магістра за напрямом підготовки – 05 "Соціальні та поведінкові науки" спеціальністю – **051 "Економіка"**

на тему: «_____»
(за матеріалами _____)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ за період навчання в університеті, на заочній формі навчання економічного факультету з 20__ року до 20__ року повністю виконала навчальний план за напрямом підготовки та спеціальністю з таким розподілом оцінок за національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%; за шкалою ECTS: А _____%; В _____%; С _____%; D _____%; E _____%.

Диспетчер факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач _____

Магістерська робота виконана на актуальну тему, структурована та оформлена, логічна та аргументовано викладена, відповідає вимогам, містить обґрунтовані висновки та пропозиції.

За період проведення дослідження здобувач проявила високу працелюбність, старанність та допитливість. Вона володіє сучасними методами проведення наукових досліджень.

Вищесказане дає підстави зробити висновок, що магістерська робота Бугай Анни Олегівна відповідає вимогам, які ставляться до такого роду робіт, а її автор заслуговує позитивної оцінки та присвоєння відповідної кваліфікації.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу магістра

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач _____ допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри економіки та економічної теорії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис)

« ____ » _____ 20__ року

**Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	<ul style="list-style-type: none"> • Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укragропромпродуктивність, 2006. 106 с. • Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	<ul style="list-style-type: none"> • Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. • Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	<ul style="list-style-type: none"> • Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. • Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	<ul style="list-style-type: none"> • Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. • Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<ul style="list-style-type: none"> • Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне

	<p>виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільсько-господарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.
Статті з продов-жуючих та пері-одичних видань	<ul style="list-style-type: none"> • Яковчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34. • Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28. • Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58. • Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 2017. Vol. 65, № 1. P. 259–271.
Електронні ресурси	
Книги	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).</p>
Законодавчі документи	<ul style="list-style-type: none"> • Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). • Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	<ul style="list-style-type: none"> • Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). • Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). • Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>

	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<ul style="list-style-type: none"> • Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. • Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп. • Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42. • Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107.
Стандарти	<ul style="list-style-type: none"> • ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). • СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Дисертації, автореферати дисертацій	<ul style="list-style-type: none"> • Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіо-нуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. • Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки та економічної теорії

ПІБ здобувача

**РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПрАТ «Богуславське хлібоприймальне підприємство»)**

**Ілюстративний матеріал до доповіді по захисту
кваліфікаційної роботи магістра на здобуття другого рівня вищої освіти
Спеціальність 051 «Економіка»**

Науковий керівник:

(підпис)

(прізвище та ініціали)